

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Obdo/5/2019
Identifikačné číslo spisu: 4215219798
Dátum vydania rozhodnutia: 31.03.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Ivana Izakovičová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:4215219798.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: Wüstenrot stavebná sporiteľňa, a.s., so sídlom Grösslingova 77, Bratislava, IČO: 31 351 026, zastúpeného advokátskou kanceláriou SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Štefánikova 8, Bratislava, IČO: 36 853 186, proti žalovaným: 1/ U. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. XXX/XX, P. U., 2/ R. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. XXX/XX, P. U., 3/ C. L., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. XXX/XX, P. U., 4/ U. L., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. XXX/XX, P. U., všetci zastúpení Mgr. Ondrejom Bartošovičom, advokátom so sídlom Pazmáňa 2020/30, Šaľa, o zaplatenie 18.131,06 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Komárno pod sp. zn. 5Cb/499/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo dňa 28. júna 2018, č. k. 26Cob/77/2017-228, takto

rozhodol:

I. Dovolanie žalobcu o d m i e t a .

II. Žalovaným 1/ až 4/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Komárno, ako súd prvej inštancie, rozsudkom zo dňa 04.04.2017, č. k. 5Cb/499/2015-187, žalobu žalobcu zamietol a súčasne mu súd uložil povinnosť nahradiť žalovaným 1/ až 4/ trovy konania v plnej výške.

2. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca sa návrhom zo dňa 18.11.2015 domáhal na súde proti žalovaným 1/ až 4/ vydania platobného rozkazu na uloženie povinnosti zaplatiť 18.131,06 eur, riadny úrok 211,68 eur do 14.05.2014, riadny úrok vo výške 6 % p. a. z istiny vo výške 18.131,06 eur odo dňa 15.05.2014 do zaplatenia, úroky z omeškania vo výške 5 % p. a. z istiny vo výške 18.131,06 eur odo dňa 15.05.2014 do zaplatenia a trovy konania s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť ostatných.

3. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie zistil, že na základe zmluvy o stavebnom sporení zo

dňa 13.6.2007, č. 25832647/7930 uzatvorenej na cieľovú sumu 19.916,35 eura a žiadosti o poskytnutie úveru, uzatvoril žalobca so žalovanými 1/ až 4/ úverovú zmluvu k č. účtu 25832647/7930 a poskytol im medziúver v zmysle Všeobecných obchodných podmienok (ďalej VOP) pre stavebné sporenie FLEXIBIL v sume 19.916,35 eur, pri úrokovej sadzbe 5,99 % p. a. Žalovaní 1/ až 4/ sa zaviazali počas celej doby splácania medziúveru mesačne platiť splátku vo výške 0,7 % z cieľovej sumy, t. j. vo výške 4.200,-- Sk, ktorá podľa zmluvných dojednaní bola použitá nasledujúcim spôsobom: 0,2 % z cieľovej sumy ako vklad na sporiteľský účet na dosporenie do 40 % z cieľovej sumy a 0,5 % z cieľovej sumy na medziúverový účet na úhradu úrokov z poskytnutého medziúveru. Po pridelení cieľovej sumy a transformácii medziúveru na stavebný úver sa poberateľ úveru zaväzuje mesačne platiť splátku stavebného úveru minimálne vo výške 0,70 % z cieľovej sumy, t. j. 4.200,-- Sk a celý úver splatiť v súlade s VOP najneskôr do 9,16 roka od pridelenia cieľovej sumy. Žalovaní 1/ až 4/ poskytnutý úver nesplátili, boli písomnou výzvou na túto skutočnosť žalobcom upozornení. Vzhľadom na skutočnosť, že žalovaní nerešpektovali ani ďalšiu písomnú výzvu, žalobca ich požiadal dňa 30.09.2009 o okamžité splatenie celého zostatku úveru vo výške 19.557,93 eur. Súčasne sa od uvedeného termínu zvýšila platná úroková sadzba zostatku o 5 % p. a. nad pôvodne dohodnutú úrokovú sadzbu. Na zabezpečenie úveru žalobca so žalovanými 1/ a 2/ uzatvoril záložnú zmluvu na nehnuteľnosť vedenej na LV č. XXXX, kat. úz. P. U.. Žalovaní 1/ a 2/ požiadali listom zo dňa 29.07.2010 o zrušenie výkonu záložného práva a o možnosť vysporiadať záväzok postupne formou pravidelných mesačných splátok. Na návrh žalovaných reagoval žalobca listom zo dňa 02.11.2010, v ktorom určil možnosť vysporiadať záväzok postupne formou pravidelných mesačných splátok vo výške 200,-- eur mesačne od 11/2010. Žalovaní dodržiavali nové podmienky splatnosti úveru do 06/2011, kedy sa opäť omeškali s úhradou záväzku. Žalovaní 1/ a 2/ požiadali listom zo dňa 29.06.2012 o zrušenie výkonu záložného práva a o možnosť vysporiadať záväzok postupne formou pravidelných mesačných splátok s tým, že doplatia zameškaných 9 splátok po 200,-- eur v zmysle splátkového kalendára zo dňa 29.07.2010. Listom zo dňa 27.07.2012 žalovaní žalobcovi oznámili, že v zmysle dohody uhradili zameškané splátky vo výške 1.250,-- eur a žiadajú o nové pravidelné mesačné splátky. So žalovanými boli listom zo dňa 31.07.2012 dohodnuté pravidelné mesačné splátky vo výške 400,-- eur mesačne. Žalovaní dodržiavali nové podmienky splatnosti úveru do 12/2012, kedy sa skončila platnosť tohto splátkového kalendára. Žalovaní 1/ a 2/ požiadali listom zo dňa 18.12.2012 o ďalšiu možnosť vysporiadať záväzok postupne formou pravidelných mesačných splátok. So žalovanými boli listom zo dňa 22.01.2013 dohodnuté pravidelné mesačné splátky. Žalovaní dodržiavali nové podmienky splatnosti úveru do 08/2013, kedy sa skončila platnosť tohto splátkového kalendára. Žalovaní 1/ a 2/ požiadali listom zo dňa 11.10.2013 o ďalšiu možnosť vysporiadať záväzok postupne formou pravidelných mesačných splátok. So žalovanými boli listom zo dňa 14.10.2013 dohodnuté pravidelné mesačné splátky. Žalovaní dodržiavali nové podmienky splatnosti úveru do 01/2014, kedy sa žalovaní omeškali s úhradou záväzku. Žalovaní 1/ a 2/ požiadali listom zo dňa 14.04.2014 o ďalšiu možnosť vysporiadať záväzok postupne formou pravidelných mesačných splátok, žalovaným bolo listom zo dňa 14.05.2014 oznámené, že neuhradením splátky za 02/2014 došlo k zosplateniu celej dlžnej sumy a od 28.02.2014 začala plynúť premlčacia lehota na uplatnenie zostatku záväzku na príslušnom súde. Žalobca návrh na súd podal dňa 18.11.2015.

4. Okresný súd zdôraznil, že sa v prvom rade zaoberal otázkou použitia právneho predpisu. V tejto súvislosti poukázal na skutočnosť, že dňa 01.04.2015 nadobudla účinnosť novela ustanovenia § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ku ktorému bola pripojená veta, že na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Okresný súd dodal, že verejnoprávnu ochranu spotrebiteľa garantuje najmä zákon č.250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a súkromnoprávna ochrana spotrebiteľa náleží Občianskemu zákonníku a samostatným zákonom, ktoré boli prijaté v nadväznosti na niektoré smernice Európskej únie, týkajúce sa spotrebiteľov.

5. Súd prvej inštancie poukázal na to, že právna úprava spotrebiteľov bola výrazným spôsobom posilnená aj v dôsledku prijatia zákona č. 150/2004 Z. z. počínajúc dňom 01.04.2004, kedy bola prvá časť Občianskeho zákonníka doplnená V. Hlavou, ktorá v ustanoveniach § 52 až § 60, upravovala spotrebiteľské zmluvy a osobitný typ spotrebiteľskej zmluvy, spotrebiteľskú zmluvu o práve užívať budovu alebo jej časť v časových úsekoch. K zmene vymedzenia spotrebiteľskej zmluvy došlo následne

zákonom č. 568/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona SNR č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým bolo novelizované ust. § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka tak, že spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

6. Okresný súd poukázal aj na zákon č. 568/2007 Z. z., ktorý v novom odseku 2 ustanovenia § 52 Občianskeho zákonníka zakotvil pravidlo o spôsobe aplikácii ustanovení občianskeho zákona o spotrebiteľských zmluvách a predpísal povinnú aplikáciu tých ustanovení zákona, ktoré upravujú právne vzťahy, v ktorých je účastníkom spotrebiteľ, za podmienky, že tieto ustanovenia sú v jeho prospech s tým, že odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

7. Ďalej zákonom č. 102/2014 Z. z., ktorým sa s účinnosťou od 01.05.2014 dopĺňa ustanovenie § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka o vetu tretiu, podľa ktorej na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy Obchodného práva. Nakoľko právny predpis, ktorého súčasťou uvedené ustanovenie je, nemá prechodné ustanovenia, podľa okresného súdu to znamená, že od jeho účinnosti sa predmetné ustanovenie vzťahuje aj na právne vzťahy založené pred týmto dňom (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3MCdo/12/2014, sp. zn. 8MCdo/1/2014).

8. Posudzujúc prejednávany spor preto okresný súd dospel k záveru, že i keď sporom dotknutá zmluva je zmluvou úverovou, na ktorú dopadá tretia časť Obchodného zákonníka, je tiež zmluvou spotrebiteľskou, na ktorú je potrebné aplikovať normy spotrebiteľského práva, a to zákon č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, Smernicu rady č. 93/13/EHS z 05.04.1993 a zákon o ochrane spotrebiteľa v znení účinnom v čase vzniku právnych vzťahov ako lex specialis a všeobecnú úpravu obsiahnutú v ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách.

9. Keďže žalobca dňom 30.09.2009 vyhlásil okamžité splatenie úveru z dôvodu porušenia platobnej disciplíny žalovaných a žalovaní v priebehu konania vzniesli námietku premlčania, okresný súd ďalej skúmal, či nárok žalobcu je premlčaný alebo došlo po vyhlásení okamžitej splatnosti úveru k zmene lehoty splatnosti dôsledkom uznania dlhu alebo dohodou vo forme splátkového kalendára. Na posúdenie otázky uznania dlhu okresný súd vychádzal z toho, že uznanie dlhu ako jednostranný právny úkon dlžníka adresovaný veriteľovi zakladá vyvrátenú právnu domnienku, že v čase uznania dlh existoval. Tento právny úkon okrem všeobecných náležitostí pre právne úkony (§ 34 a nasl.) musí mať písomnú formu, musí byť z neho zrejmý dôvod (kauza) vzniku pohľadávky, musí v ňom byť presne určená výška pohľadávky a napokon musí obsahovať aj prísľub dlžníka tento dlh zaplatiť. Vychádzajúc z predložených žiadostí žalovaných 1/ a 2/ zo dňa 29.07.2010, 29.06.2012, 18.12.2012, 11.10.2013 a 14.04.2014, mal okresný súd za preukázané, že predmetné žiadosti o splátkový kalendár nespĺňajú podmienky § 558 Občianskeho zákonníka o uznaní dlhu. Z dôvodu, že vyššie označené právne úkony neobsahujú podstatné náležitosti inštitútu uznania dlhu, nakoľko chýba podstatná náležitosť, a to zrejmý dôvod (kauza) vzniku pohľadávky, presne určená výška pohľadávky a napokon aj prísľub dlžníka tento dlh zaplatiť.

10. Nakoľko k zmene pôvodného záväzku medzi stranami nedošlo, a žalobca dňom 30.09.2009 vyhlásil okamžité splatenie úveru z dôvodu porušenia platobnej disciplíny žalovaných, súd prvej inštancie považoval za začiatok plynutia premlčacej lehoty nasledujúci deň po vyhlásení splatnosti, t. j. od 01.10.2009 začala žalobcovi bežať 3-ročná premlčacia doba v zmysle § 101 Občianskeho zákonníka na uplatnenie jeho práva na súde, a táto uplynula dňom 01.10.2012. Žalobca si však svoje právo podľa okresného súdu preukázateľne uplatnil na súde až návrhom došlým súdu prvého stupňa dňa 18.11.2015, a teda po uplynutí premlčacej doby, z ktorého dôvodu došlo k premlčaniu jeho práva a žalovaní sa tak premlčania úspešne dovolali. Z vyššie uvedeného dôvodu súd prvej inštancie návrh žalobcu zamietol. Zároveň súd prvej inštancie priznal žalovaným 1/ až 4/ ako úspešným účastníkom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

11. Na odvolanie žalobcu, Krajský súd v Nitre, ako odvolací súd, napadnutým rozsudkom zo dňa 28.06.2018, č. k. 26Cob/77/2017-228 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalovaným 1/ až 4/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %.

12. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia odvolací súd uviedol, že sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 C. s. p.), poukázal na správnosť dôvodov tohto rozhodnutia a tieto nebude z dôvodu nadbytočnosti a hospodárnosti opakovať. Odvolací súd zdôraznil, že podstatná časť argumentácie žalobcu spočíva v tvrdení, že na predmetný záväzkový vzťah možno za určitých okolností aplikovať aj ustanovenia Obchodného zákonníka, a to hlavne v prípadoch, keď neexistuje duálna úprava, t. j. súčasne v Občianskom zákonníku aj v Obchodnom zákonníku.

13. Odvolací súd skonštatoval, že z predloženej zmluvy o úvere ide o absolútny obchodný vzťah (§ 261 ods. 6 písm. d/ Obchodného zákonníka), s tým, že ide aj o zmluvu spotrebiteľskú, keďže spĺňa všetky náležitosti predpokladané Občianskym zákonníkom, čo napokon nebolo medzi účastníkmi ani sporné. Krajský súd dodal, že v pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. V prípadoch spadajúcich pod režim Obchodného zákonníka sa na vzťah podnikateľ - podnikateľ použije úprava obsiahnutá v Obchodnom zákonníku (§ 323); v prípade ak je ale účastníkom zmluvného vzťahu spotrebiteľ, je pre spotrebiteľa nepochybne priaznivejšia úprava obsiahnutá v Občianskom zákonníku, a preto úpravu obsiahnutú v § 323 Obchodného zákonníku použiť nemožno. Krajský súd zdôraznil, že uznanie záväzku ako zabezpečovací inštitút zlepšuje procesné postavenie veriteľa (existencia záväzku v čase jeho uznania) a naopak znevýhodňuje postavenie spotrebiteľa, čo samo o sebe vylučuje jeho aplikovateľnosť v spotrebiteľskom vzťahu.

14. S poukazom na § 558 Občianskeho zákonníka odvolací súd uviedol, že ani jeden z listov, o ktorých sa žalobca zmieňuje, neobsahuje jednu z podstatných náležitostí vyžadujúcich platnosť uznávacieho prejavu, a tým je absencia presného určenia výšky uznávanej pohľadávky. Túto situáciu neriešia ani žalobcom uvádzané rozhodnutia Najvyššieho súdu SR a Najvyššieho súdu ČR (29Odo/1126/2003, 3Cdo/79/2005, 4MCdo/1/2007).

15. Keďže v prejednávanej spore nebola preukázaná existencia platných právnych úkonov - právnych inštitútov uznania dlhu, uznania práva a ani dohody o zmene záväzku, krajský súd uzavrel, že nemohli ani nastať účinky plynutia novej premlčacej lehoty. Žalobca žiadnu existenciu dohody, ktorou by malo dôjsť k nahradeniu pôvodného záväzku záväzkom novým nepreukázal. Nová dohoda strán týkajúca sa posunutia splatnosti záväzku, podľa odvolacieho súdu nemôže byť v zmysle ustálenej judikatúry považovaná za nováciu pôvodného záväzku, ktorá pripadá do úvahy len v prípade existencie a trvania pôvodného záväzkového vzťahu, čo v danom prípade splnené nebolo, nakoľko žalobca pôvodnú úverovú zmluvu ukončil postupom podľa § 11 ods. 2 VOP, ktoré boli súčasťou úverovej zmluvy.

16. Preto odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil. Výrok o trovách konania odvolacieho súdu sa zakladá podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 C. s. p.

17. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal v zákonom stanovenej lehote dovolanie žalobca (č. l. 254), prípustnosť ktorého odôvodnil podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., teda že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

18. Žalobca (v ďalšom texte tiež ako „dovolateľ“) za právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená považuje nasledovnú: „Aplikujú sa na tzv. absolútny obchodný záväzkový vzťah z úverovej zmluvy so spotrebiteľom, ktorý vznikol pred účinnosťou zákonov č. 568/2007 Z. z. a 102/2014 Z. z. (noviel Občianskeho zákonníka) ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 01.04.2015 takým spôsobom, že namiesto osobitného inštitútu uznania záväzku podľa § 323 Obchodného zákonníka v spojení s § 407 ods. 3 Obchodného zákonníka sa prednostne použije ustanovenie § 558 Občianskeho zákonníka o uznaní dlhu?“

19. Dovolateľ je toho názoru, že úkony žalovaných, a to pravidelné a dobrovoľné čiastočné plnenia záväzku v spojení s dojednanými splátkovými kalendármi, vrátane ich prejaveneho úmyslu („vyplatiť dlžobu“) bez námietok k právnomu dôvodu, výške alebo splatnosti záväzku, spĺňajú náležitosti uznania záväzku podľa Obchodného zákonníka a ich následkom podľa § 407 Obchodného zákonníka bude plynutie novej premlčacej lehoty. Až od týchto úkonov, resp. od posledného z nich (poslednú čiastočnú úhradu žalovaní realizovali dňa 14.05.2014), podľa žalobcu začína plynúť nová premlčacia lehota. Obdobné právne závery analogicky vyplývajú aj z rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 11.12.2007, sp. zn. 1Obo/123/2006, mnohých uznesení Najvyššieho súdu ČR.

20. Preto žalobca zdôraznil, že počas pravidelných čiastočných plnení žalovanými od zosplatnenia úveru až do podania žaloby, vzájomného dojednania (troch) splátkových kalendárov a ani v čase, keď došlo podľa súdov k premlčaniu, neexistovala taká právna úprava, na základe ktorej by sa objektívne mohol domnievať, že zo strany žalovaných nedošlo k uznaniu celého záväzku.

21. Výklad práva, podľa ktorého mal žalobca posúdiť úkony žalovaných (realizované v rokoch 2009-2014) s prihliadnutím na neznámu budúcu právnu úpravu (účinnú až od 01.04.2015), podľa dovolateľa znamená zásah do princípu právnej istoty. Vzhľadom na prezentované okolnosti, podľa jeho názoru, musí súd na uskutočnené úkony a uznávacie prejavy žalovaných prihliadať, ako na úkony platné a účinné v čase ich vykonania a priznať im následky, ktoré s nimi v čase vykonania spájajú nielen veriteľ, ale i právo a rozhodovacia súdna prax (t. j. začatie plynutia novej premlčacej lehoty). Súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd, podľa dovolateľa odmietli aplikovať rozhodujúce právne normy (§ 323 Obchodného zákonníka v spojení s § 407 Obchodného zákonníka), pričom ustanovenie § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 01.04.2015 interpretovali nesprávnym spôsobom a aplikovali ho na daný prípad retroaktívne.

22. Podľa dovolateľa na daný prípad nemožno aplikovať ani rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 21.04.2015 sp. zn. 3MCdo/14/2014, na ktorý poukázal súd prvej inštancie, a to vzhľadom na odlišné skutkové a právne okolnosti sporu. Identifikované konanie sa týkalo zmluvy o úvere uzavretej dňa 02.10.2008, odlišného inštitútu (premlčania práva) a záviselo od vyriešenia inej právnej otázky (aký režim sa vzťahuje na inštitút premlčania práva, ktorý je duálne upravený v § 397 Občianskeho zákonníka aj § 387 Obchodného zákonníka). Dovolateľ dodal, že dovolací súd súčasne aplikoval § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, ktorý Ústavný súd SR nálezom zo dňa 07.02.2018, PL. ÚS 11/2016-60, vyhlásil za protiústavný.

23. Za ďalšiu právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená považuje dovolateľ otázku, či sa aplikujú na tzv. absolútny obchodný záväzkový vzťah z úverovej zmluvy so spotrebiteľom, ktorý vznikol pred účinnosťou zákonov č. 568/2007 Z. z. a 102/2014 Z. z. (noviel Občianskeho zákonníka) ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 01.04.2015 takým spôsobom, že namiesto § 272 ods. 2 Obchodného zákonníka o zmene zmluvy, sa prednostne použije ustanovenie § 40 ods. 2 Občianskeho zákonníka. K tejto otázke dovolateľ uviedol, že zákon pri uzatváraní úverovej zmluvy nevyžaduje písomnú formu, súdy však posudzovali modifikácie obsahu zmluvy o úvere medzi stranami v režime Občianskeho zákonníka a nepriamo vyvodili neplatnosť týchto zmien. Žalovaní sa pritom relatívnej neplatnosti právnych úkonov, ktorými konkludentne došlo k zmene obsahu zmluvy o úvere nikdy nedomáhali (resp. nedovolali) a ku dňu tohto dovolania sa už ani nemohli z dôvodu uplynutia premlčacej lehoty. Dovolateľ je názoru, že písomne uzavretú zmluvu s dohodnutou výhradou zmien v písomnej podobe možno zmeniť aj inou formou (napr. ústne), resp. inými úkonmi, ak nie je včas namietaná ich relatívna neplatnosť. Týmto má dovolateľ za to, že sa v danom spore „umelo“ vytvára situácia, ktorá nerešpektuje vôľu zmluvných strán (v danom prípade predĺžiť splatnosť pohľadávky), zásadu zmluvnej slobody ako základného piliera súkromného práva, a dokonca ani zákon, ktorý tejto zásade poskytuje ochranu.

24. Dovolateľ v závere podaného dovolania uviedol, že mu nie je známa ustálená judikatúra, podľa ktorej

nová dohoda strán týkajúca sa posunutia splatnosti záväzku, nemôže byť považovaná za nováciu pôvodného záväzku.

25. Na základe všetkých vyššie uvedených tvrdení žalobca dovolaciemu súdu navrhol, aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spolu s rozhodnutím súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Komárno na ďalšie konanie.

26. Žalovaní 1/ až 4/ sa k dovolaniu žalobcu nevyjadrili.

27. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“)], po zistení, že dovolanie podal včas dovolateľ zastúpený v súlade s § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C. s. p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné odmietnuť podľa § 447 písm. c/ C. s. p.

28. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je nepochybne tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

29. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

30. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (k tomu viď napr. III. ÚS 474/2017). V tejto súvislosti osobitne platí, že len dovolací súd bude rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v § 421 ods. 1 C. s. p. (rovnako aj I. ÚS 438/2017).

31. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., teda tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá ešte rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená.

32. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 C. s. p., rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 C. s. p.). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 C. s. p., má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 C. s. p.) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

33. Vzhľadom na obsah dovolania, sa dovolací súd v prvom rade zameril na dovolací dôvod vyvedený z § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., kedy je dovolateľ povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 08.06.2017, sp. zn. 3Cdo/52/2017). Dovolateľ je teda povinný v dovolaní jednoznačne uviesť, v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý z predpokladov uvedených v § 421 ods. 1 C. s. p., zakladá jeho prípustnosť. Ak v dovolaní absentuje uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania (rovnako aj uznesenie Najvyššieho súdu SR z 26.09.2017, sp. zn. 1Cdo/206/2016, bod 16).

34. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. predpokladá, že právnou otázkou dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto

otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016, dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti, doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí). Zároveň platí, že právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca (kľúčová) pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritorne rozhodnutie, a ani akademické otázky, ktoré nemajú vôbec súvis s rozhodovaným sporom.

35. Dovolací súd konštatuje, že žalobca v podanom dovolaní, dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., vymedzil nesprávnym právnym posúdením dvoch právnych otázok. Prvou je otázka, či sa aplikujú na tzv. absolútny obchodný záväzkový vzťah z úverovej zmluvy so spotrebiteľom, ktorý vznikol pred účinnosťou zákonov č. 568/2007 Z. z. a 102/2014 Z. z. (noviel Občianskeho zákonníka) ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 01.04.2015 takým spôsobom, že namiesto osobitného inštitútu uznania záväzku podľa § 323 Obchodného zákonníka v spojení s § 407 ods. 3 Obchodného zákonníka sa prednostne použije ustanovenie § 558 Občianskeho zákonníka o uznaní dlhu? Druhou je otázka, či sa aplikujú na tzv. absolútny obchodný záväzkový vzťah z úverovej zmluvy so spotrebiteľom, ktorý vznikol pred účinnosťou zákonov č. 568/2007 Z. z. a 102/2014 Z. z. (noviel Občianskeho zákonníka) ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 01.04.2015 takým spôsobom, že namiesto § 272 ods. 2 Obchodného zákonníka o zmene zmluvy, sa prednostne použije ustanovenie § 40 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

36. Vo vzťahu k týmto právnym otázkam dovolateľ uviedol, že ich správne právne posúdenie je také, kedy mali konajúce súdy na spor aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka, pričom ustanovenie § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 01.04.2015 boli podľa dovolateľa interpretované nesprávnym spôsobom a aplikované retroaktívne.

37. Najvyšší súd Slovenskej republiky pri nastolených právnych otázkach prioritne poukazuje na to, že sú obsahovo aj významovo totožné a ich spoločným menovateľom je právna otázka, či sa v prípade tzv. absolútného obchodného záväzkového vzťahu z úverovej zmluvy so spotrebiteľom, ktorý vznikol pred účinnosťou zákonov č. 568/2007 Z. z. a 102/2014 Z. z. (noviel Občianskeho zákonníka), aplikujú ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 01.04.2015.

38. V tejto súvislosti Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na rozhodnutie dovolacieho súdu zo dňa 14.09.2017, sp. zn. 3Cdo/87/2017, v ktorom dovolací súd uviedol, že „nemá dovolací súd dôvod spochybňovať názor žalobcu, že úver je tzv. absolútnym obchodom a že naň dopadá tretia časť Obchodného zákonníka. Zároveň je však potrebné mať na zreteli, že úverová zmluva vykazuje aj znaky spotrebiteľskej zmluvy. Povaha tejto právnej veci ako spotrebiteľskej sa nemohla zmeniť v dôsledku postúpenia pohľadávky. Súdna prax považuje obdobné právne vzťahy vzhľadom na vzťah medzi podnikateľom a nepodnikateľom a so zreteľom na nepodnikateľský účel zmluvy za typické občianskoprávne (spotrebiteľské) vzťahy. Účastníkmi týchto vzťahov sú obchodník (poskytujúci úver v rámci svojho predmetu činnosti) a spotrebiteľ (ktorý prijíma úver na svoju osobnú spotrebu); ide tu teda o typické občianskoprávne vzťahy. Vzhľadom na to je v plnom súlade s princípmi ochrany spotrebiteľa požiadavka, aby v prípade duplicitnej právnej úpravy rovnakých inštitútov súkromného práva, bola (aj z hľadiska premlčania, dĺžky premlčacej doby a jej plynutia) aplikovaná právna úprava obsiahnutá v Občianskom zákonníku, a nie v Obchodnom zákonníku. Správnosť aplikácie občianskoprávnej premlčacej doby - dokonca aj v absolútnych obchodoch majúcich zároveň spotrebiteľský charakter - z ústavnoprávneho hľadiska nespochybnil ani ústavný súd (viď napríklad uznesenie ústavného súdu z 19. júna 2013, sp. zn. I. ÚS 402/2013). V rozhodnom čase - v čase uzatvorenia úverovej zmluvy (10. októbra 2005) zmluva o úvere ako taká nebola síce v § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka zaradená do katalógu tam zadefinovaných spotrebiteľských zmlúv, už od 25. novembra 2004 bolo však účinné ustanovenie § 23a zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa, podľa ktorého spotrebiteľskými zmluvami sú zmluvy uzavreté podľa Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, ako aj všetky iné zmluvy, ktorých charakteristickým znakom je, že sa uzavierajú vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že

spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje."

39. Rovnako z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27.08.2018, sp. zn. 2Cdo/153/2017 naviac vyplýva, že „na všetky spotrebiteľské záväzky, a teda aj na spotrebiteľské záväzky, ktoré sú svojou povahou tzv. absolútnym obchodom a boli uzavreté pred účinnosťou novelizovaného znenia § 52 ods. 2 tretia veta Občianskeho zákonníka, sa má prednostne použiť právny režim Občianskeho zákonníka a nie Obchodného zákonníka. Na potvrdenie správnosti uvedenej úvahy nemá norma § 52 ods. 2 tretia veta Občianskeho zákonníka prechodné ustanovenia. To znamená, že od jej účinnosti sa vzťahuje aj na právne vzťahy založené pred týmto dňom."

40. Identické právne závery uvedené vyššie, zaujal najvyšší súd aj v skutkovo a právne obdobných veciach (viď rozsudky napr. z 21.04.2015, sp. zn. 3MCdo/14/2014; 28.05.2015, sp. zn. 8MCdo/13/2014; z 26.11.2015, sp. zn. 4MCdo/17/2014; zo 14.09.2017, sp. zn. 3Cdo/87/2017).

41. Z vyššie uvedeného je zjavné, že právnu otázku nastolenú dovolateľom, dovolací súd už v minulosti vo vyššie uvedených konaniach posudzoval a vyriešil, z ktorého dôvodu nie je daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku opätovne vyriešil. Dovolací súd zároveň zdôrazňuje, že názor dovolateľa, podľa ktorého rozsudok najvyššieho súdu z 21.04.2015, sp. zn. 3MCdo/14/2014, nie je možné na preskúmanú veci aplikovať, nakoľko rieši právny inštitút premlčania a nie uznania dlhu (prípadne formu právneho úkonu a z nej plynúcu neplatnosť právneho úkonu), je mylný a nesprávny. Aj keď sa v dotknutom rozhodnutí riešil právny inštitút premlčania, zásadným právnym záverom je konštatovanie, že ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa použijú vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Tento rozsudok najvyššieho súdu bol napadnutý ústavnou sťažnosťou, ktorú ústavný súd odmietol uznesením z 12. apríla 2016 sp. zn. III. ÚS 194/2016, ako zjavne neopodstatnenú.

42. Vyššie uvedený právny záver, že aplikabilita právneho režimu Občianskeho zákonníka pri spotrebiteľských vzťahoch sa týka nielen na právneho inštitútu premlčania, ale aj právneho inštitútu uznania záväzku a ostatných inštitútov je podporený aj právnou odbornou literatúrou k Občianskemu zákonníku, a to I. komentárom, 2. vydanie, 2019, s. 489 - 541 Števček, Dulak, Bajánková, Fečík, Sedlačko, Tomašovič a kol., podľa ktorého záveru „na všetky právne vzťahy vzniknuté na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo s touto zmluvou súvisiace, najmä na vzťahy, ktoré vznikli pri zabezpečení plnenia záväzkov v záväzkových vzťahoch, sa vždy použijú prednostne ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Z tohto dôvodu sa bude vždy preferovať priorita občianskeho zákonníka, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší, a to na celý režim právneho vzťahu, aj keby sa na právny režim mohla použiť právna úprava Obchodného zákonníka. Z toho plynie, že občiansky zákonník sa bude aplikovať aj pri posudzovaní otázky premlčania, otázky úpravy ručenia, zmluvnej pokuty, uznania záväzku a podobne." K tomuto záveru dovolací súd dodáva, že v čase uplatnenia práva na súde, museli súdy nižších inštancií postupovať podľa aktuálnej právnej úpravy, ktorá sa aplikuje retroaktívne aj na spotrebiteľské vzťahy vzniknuté skôr, tak ako je tomu v preskúmanom spore (viď rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27.08.2018, sp. zn. 2Cdo/153/2017)

43. Dovolací súd pre úplnosť dodáva, že námietku dovolateľa týkajúcu sa neuvedenia ustálenej judikatúry zo strany odvolacieho súdu, podľa ktorej nová dohoda strán týkajúca sa posunutia splatnosti záväzku, nemôže byť považovaná za nováciu pôvodného záväzku, je možné považovať za námietku nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia. Takto formulovanú vadu konania však nie je možné subsumovať pod ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., ktoré možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

44. Dovolací súd preto konštatuje, že dovolanie žalobcu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., nie je procesne prípustné, z ktorého dôvodu jeho dovolanie proti napadnutému rozsudku odvolacieho súdu

podľa § 447 písm. c/, f/ C. s. p., ako procesne neprípustné odmietol.

45. O trovách dovolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 453 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p.

46. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.